

MEMÒRIA DE LA COMISSIÓ TÈCNICA D'ABSENTISME ESCOLAR

CURS 2022-2023

ÍNDEX

1. COMISSIONS D'ABSENTISME DE LA CIUTAT	3
1.1. COMISSIÓ TÈCNICA D'ABSENTISME (CTA)	3
1.2. COMISSIÓ INSTITUCIONAL D'ABSENTISME	3
2. SESSIONS DE TREBALL CURS 2022-2023	4
3. TRACTAMENT DE CASOS	5
4. PROGRAMA D'ABSENTISME	9
5. CONCLUSIONS	10

1. COMISSIONS D'ABSENTISME DE LA CIUTAT

1.1. COMISSIÓ TÈCNICA D'ABSENTISME (CTA)

Espai de coordinació i treball tècnic per a l'abordatge de l'absentisme a la ciutat. És un òrgan format per professionals tècnics vinculats a àmbits de l'acció socioeducativa que desenvolupen el seu espai de treball a Girona. Es pacten mesures d'acció i intervenció quan les actuacions fetes per diferents agents (centre educatiu, Tècniques d'Integració Social, Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica o Serveis Socials) no han sigut efectives per a la millora de l'assistència de l'alumnat a l'aula.

COMPOSICIÓ:

- Ajuntament de Girona:
 - Servei municipal d'educació
 - Serveis Socials
 - Equip d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència
 - Policia municipal
- Departament d'Educació:
 - Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica
 - Inspecció
 - Representants dels centres educatius finançats amb fons públics: primària, secundària i concertats.
- Departament d'Interior:
 - Mossos d'Esquadra de l'equip de Relacions a la Comunitat

1.2. COMISSIÓ INSTITUCIONAL D'ABSENTISME

Comissió de caràcter polític presidida per l'alcalde o la persona en qui ho delegui que es reuneix una vegada l'any per dimensionar el compliment de l'escolarització obligatòria a la ciutat de Girona.

COMPOSICIÓ:

- Ajuntament de Girona:
 - Alcaldessa
 - Regidor d'Educació, Infància i Esports
 - Regidora de Drets Socials i Cooperació
 - Regidora de Joventut
 - Regidor de Seguretat
- Director dels serveis territorials del Departament d'Educació
- Director dels serveis territorials del Departament d'Acció Social i Ciutadania
- Director dels serveis territorials del Departament d'Interior
- Fiscalia Provincial de Girona
- Professionals que formen part de la Comissió Tècnica d'Absentisme

2. SESSIONS DE TREBALL CURS 2022-2023

Comissió	Data	Sessió de treball
Tècnica	21/09/2022	Seguiment i tractament de casos
Institucional	05/10/2022	Aprovació de la proposta d'acta de la reunió del dia 26 d'octubre de 2021. Proposta i aprovació de la Memòria de l'activitat de la Comissió Tècnica d'Absentisme (CTA) i del Programa d'Absentisme del curs 2021-2022. Proposta i aprovació del Pla de Treball del curs 2022-2023: objectius, metodologia de treball i calendari.
Tècnica	30/11/2022	Seguiment i tractament de casos
Tècnica	10/05/2023	Seguiment i tractament de casos
Tècnica	12/07/2023	Memòria curs 2022-2023 i pla de treball curs 2023-2024

3. TRACTAMENT DE CASOS

La Comissió Tècnica d'Absentisme és l'espai de coordinació i treball per al tractament de casos d'absentisme escolar quan s'ha seguit el protocol i ni el centre educatiu ni Serveis Socials han aconseguit l'assistència regular de l'alumnat, o bé per l'abordatge de casos d'infants i joves sense escolaritzar. S'entén per absentista, aquella persona menor d'entre 6 i 16 anys que falta de forma reiterada al centre educatiu, finançat amb fons públic, de forma temporal o continuada sense causa mèdica justificada que afecta el seu aprenentatge o socialització.

La majoria de casos d'absentisme es reconduïxen amb les intervencions que es fan des dels centres educatius aplicant les mesures que tinguin establertes o bé amb la coordinació de Serveis Socials, les TIS, l'EAP o altres figures externes al centre, aconseguint canviar les dinàmiques familiars i la millora en l'assistència de l'alumnat al centre educatiu o la plena escolarització.

Tractament de casos de la CTA

Curs 2022-2023: dels 38 casos, 34 són nous (86'8%) i 4 ja s'havien tractat altres cursos (13'2%).

Curs	Nous casos	Seguiment	TOTAL
2010-2011	34	0	34
2011-2012	30	4	34
2012-2013	26	11	37
2013-2014	34	12	46
2014-2015	29	10	39
2015-2016	46	35	81
2016-2017	60	32	92
2017-2018	20	44	64
2018-2019	5	52	57
2019-2020	16	19	35
2020-2021	31	18	49
2021-2022	32	8	40
2022-2023	33	5	38

Distribució dels casos per nivell educatiu

Curs 2022-2023: dels 38 casos, 12 són de primària (31'6 %) i 26 d'ESO (68'4%).

Curs	Primària	ESO	TOTAL
2016-2017	23	69	92
2017-2018	9	55	64
2018-2019	7	50	57
2019-2020	3	32	35
2020-2021	13	36	49
2021-2022	12	28	40
2022-2023	12	26	38

Si es detalla per cursos veiem que 1r d'ESO ha sigut el curs amb més casos que han passat per la Comissió Tècnica d'absentisme, amb un 26'3%.

Curs 2022-23	TOTAL	% sobre el total
1r Primària	2	5'2%
2n Primària	3	7'9%
3r Primària	4	10'5 %
4t Primària	1	2'6%
5è Primària	1	2'6%
6è Primària	1	2'6%
TOTAL PRIMÀRIA	12	31'6%
1r ESO	10	26'3 %
2n ESO	7	18'4 %
3r ESO	3	7'9%
4t ESO	6	15'8%
TOTAL SECUNDÀRIA	26	68'4%

Gènere

Curs 2022-2023: El 57'9% dels casos són dones i el 42'1% homes.

Gènere	2016-2017		2017-2018		2018-2019		2019-2020		2020-2021		2021-2022			2022-2023		
	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	D	H	NB	D	H	NB
Primària	8	13	2	2	5	2	0	3	7	6	6	6	0	7	5	0
Secundària	27	42	25	18	32	18	18	14	17	19	18	10	0	15	11	0
Total Gènere	35	55	27	20	37	20	18	17	24	25	24	16	0	22	16	0
TOTAL	90		64		57		35		49		40			38		

Zona educativa del centre de l'alumne derivat a la comissió

Curs 2022-2023: Els casos de primària es concentren en un 66'7% en centres de la zona B i un 33'3% en centres de la zona C. Enguany, cap alumne/a dels centres de la Zona A ha passat per la CTA.

Els casos de secundària es concentren, en la seva majoria, amb un 57'7% als centres de la zona 3. El 26'9% en els centres de la zona 1, el 3'8% a la zona 2 i, a més, 3 alumnes de secundària estan desescolaritzats, que fan un 11'5%.

	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Zones Primària	13	12	12
Zona A	4	2	0
Zona B	6	5	8
Zona C	3	5	4
Zones secundària	38	28	26
Zona 1	4	9	7
Zona 2	2	4	1
Zona 3	30	15	15
Desescolaritzats/des			3

Derivacions dels casos a la CTA

Durant el curs 2022-2023 el 89'5% de les derivacions s'han fet des del centre educatiu, molts d'ells motivats pels Serveis Socials. Mentre que el 10'5% restant s'ha derivat des del propi Programa d'Absentisme de l'Ajuntament de Girona.

Derivacions dels nous casos	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Centre educatiu	35	47	30	34
Serveis Socials	0	0	8	0
Polícia Municipal/Mossos d'Esquadra	0	2	2	0
Programa d'absentisme	0	0	0	4
TOTAL	35	49	40	38

Intervencions plantejades per part de la CTA

El protocol preveu tres accions que són competència de la Comissió Tècnica d'Absentisme:

1. Entrevista amb Agents Tutors de la Policia Municipal
2. Derivació a la Direcció d'Atenció a la Infància i l'Adolescència / Fiscalia
3. Programació d'accions en l'espai públic dels cossos policials

El curs 2022-2023, la majoria de les accions que ha acordat la CTA son, seguint amb el protocol, entrevistes amb l'Agent Tutor. Quan aquesta no ha funcionat, es deriva a DGAIA/fiscalia, enguany han sigut 7 derivacions. En 3 dels casos s'ha pactat una intervenció comunitària. I en 5 dels casos s'ha fet derivació a l'EAIA havent comprovat que darrera de l'absentisme s'amagaven altres negligències cap al menor en edat d'escolarització obligatòria.

Tipus d'intervenció	16-17	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23
Entrevista Serveis Socials (posterior a la comissió)	0	0	0	2	0	8	0
Actuació Policia: entrevista i/o lliurament carta	39	17	11	18	5	11	15
Coordinació per a la mediació i suport de la convivència educativa	2	4	6	0	0	0	0
Derivats a Fiscalia	1	0	0	0	0	0	0
Derivats a DGAIA	17+12	0	0	0	0	0	7
Intervenció en l'espai públic	15	2	2	0	2	0	3
Intervenció inspecció i/o OME	0	0	0	0	0	2	2
EAIA	0	0	0	0	0	0	5
Seguiment Programa Absentisme	-	-	-	-	0	12	2
TOTAL	73	23	19	20	7	33	34

S'ha de tenir en compte que el nombre total d'intervencions (34) és inferior al total de casos que s'han abordat a la comissió tècnica d'absentisme (38) per dos motius: compliment de l'edat obligatòria d'escolarització o bé per canvi de domicili fora del municipi de Girona.

Baixes en el seguiment

Curs 2022-2023: S'han donat de baixa 12 casos, un 31'6% del total.

Motius de les baixes	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Canvi de domicili fora de municipi	2	3	6	8
Millora l'assistència al centre educatiu	6	13	8	2
Han complert els 16 anys	11	4	0	2
Aprovació d'atenció domiciliària	0	1	0	0

4. PROGRAMA D'ABSENTISME

Amb la voluntat de garantir el dret fonamental a una escolarització complerta d'infants i joves d'entre 6 i 16 anys de la ciutat de Girona, des del curs 2020-2021, el municipi compta amb el programa d'absentisme a través d'una figura tècnica per l'abordatge de l'absentisme. La funció principal del programa és donar suport als centres educatius finançats amb fons públics i als agents que intervenen en el procés educatiu per a l'eradicació de l'absentisme escolar i la desescolarització. El programa s'estructura en les següents línies estratègiques:

- Reforçar les accions de prevenció de l'absentisme escolar
- Promoure l'ús del protocol d'absentisme
- Fer una diagnosi de les dades d'absentisme de la ciutat
- Posar en relació els diferents agents que intervenen en els processos d'escolarització de l'alumnat per actuar des de la prevenció de les pràctiques absentistes
- Promoure l'acompanyament en els processos de transició acadèmica, posant incidència en els moments de preinscripció i matrícula de les diferents etapes acadèmiques per a la prevenció de la desescolarització
- Consolidar les accions de reforç positiu dirigides a famílies i alumnat
- Detectar situacions d'absentisme greu o en risc d'abandonament prematur dels estudis
- Identificar i conèixer bones pràctiques en relació amb la prevenció i l'abordatge de l'absentisme en altres municipis de característiques similars

Actuar des de la prevenció és l'estratègia clau que es planteja des del Programa d'Absentisme Escolar de l'Ajuntament de Girona. Aquesta mirada parteix del treball transversal entre agents de la comunitat educativa, l'àmbit social i la seguretat ciutadana amb l'objectiu d'incidir en els condicionants de risc que poden estar vinculats amb l'entorn relacional de l'alumnat o bé amb el centre educatiu.

Es busca treballar des d'una mirada holística i proactiva, posant especial èmfasi en col·lectius vulnerables per millorar l'escolaritat i la promoció de l'assistència de l'alumnat al centre educatiu i assegurar trajectòries vitals satisfactòries.

Derivacions dels casos a la Comissió Tècnica d'Absentisme (CTA)

Durant el curs 2020-2021 les derivacions de casos d'absentisme a la Comissió Tècnica d'Absentisme van suposar un total del 50% dels casos comunicats en el programa d'absentisme, mentre que el curs 2021-2022 aquesta xifra va suposar el 10% dels casos registrats en el programa d'absentisme.

Seguint amb la mateixa dinàmica, durant el curs 2022-2023 els casos derivats a la CTA han sigut 38, que fan un 7'3% dels casos registrats des del programa d'absentisme.

És a dir, més del 92% dels casos detectats i comunicats al llarg d'aquest curs s'han abordat des del propi programa. I son, aquells més greus (regulars i crònics), els que han passat per la CTA.

Curs	Programa d'absentisme	CTA
2020-2021	98	49
2021-2022	397	40
2022-2023	524	38

5. CONCLUSIONS

- L'accés a l'educació és un dret garantit per llei, però des de la comissió s'evidencia que si les famílies d'infants i joves no disposen dels recursos necessaris per a l'acompanyament o bé no prioritzen aquest dret, l'equitat a nivell educatiu, no queda garantida. En aquest sentit, és un repte abordar la importància de l'escolarització des de la infància per establir bons processos d'aprenentatge i relació en espais educatius.
- Al llarg del curs 2022-2023, la comissió tècnica d'absentisme ha fet el seguiment d'un nombre menor de casos que els darrers cursos a causa de la identificació, per part de les persones referents d'absentisme dels centres educatius, d'alumnat absentista en fases que no arriben a la cronificació. En aquest sentit, la detecció precoç a través de l'absentisme puntual (menys del 5 % de faltes), moderat (entre el 5 % i el 25 %) i regular (entre el 25 % i el 75 %), ha permès desenvolupar accions des de la prevenció, evitant la cronificació de determinats casos que és quan arriben a la Comissió Tècnica d'Absentisme donat que les accions dutes a terme per diferents professionals (centre educatiu, TIS, SBAS, EAP...) no han sigut prou efectives per millorar l'assistència de l'alumnat.
- Aquest curs 2022-2023 s'ha fet una selecció més acurada dels casos que s'han derivat a la CTA, i s'han prioritzats aquells més greus o aquells que –tot i les intervencions dels diferents agents- no s'aconsegueix revertir la situació d'absentisme. En aquest sentit, quan un centre educatiu ens derivava un cas, la tècnica del Programa d'Absentisme feia les indagacions oportunes per saber esbrinar si: està en edat d'escolarització obligatòria? quan li falta per complir els 16 anys? hi ha intervingut prèviament els Serveis Socials? Quants agents hi intervenen? La intervenció de l'Agent Tutor pot contribuir a revertir l'absentisme?... Responent a aquestes preguntes un total de 22 casos ja no han passat per la CTA.
- Enguany, tot i haver fet una interrupció entre gener i maig, pràcticament no s'ha vist repercutit en el nombre final de casos que s'han tractat a les Comissions Tècniques d'Absentisme. S'ha pogut comprovar que tot i la interrupció no ha aturat el Programa d'Absentisme i els centres educatius han seguit derivant casos.
- Les intervencions per part de l'agent tutor són claus per aquelles famílies que no prioritzen l'escolarització en els centres educatius, provocant canvis de dinàmiques. En aquest sentit, les dues CTA de gener i març que no s'han realitzat degut a la interrupció, sí que han afectat al nombre d'actuacions de l'agent tutor i aquest fet ha repercutit en el nombre final de baixes per millora d'assistència de l'alumnat que ha passat per la comissió tècnica d'absentisme.
- Les Comissions del primer trimestre del curs (setembre i novembre) són les comissions que han fet més tractament de casos. Entre la comissió del setembre i la del novembre s'han tractat 29 casos d'absentisme greu. En aquest sentit, val la pena dedicar esforços a l'inici de curs per treballar des de la prevenció i procurar revertir l'absentisme abans de que l'alumne/a perdi el curs.

- La saturació per càrrega de feina dels serveis socials de la ciutat, un dels agents externs al centre educatiu que intervenen quan es detecta un cas d'absentisme, fa que les comunicacions s'allarguin en el temps i que els centres educatius abandonin aquesta via de contacte, provocant alteracions en el circuit de derivació de casos.
- La prevenció és la clau per a la millora dels resultats, la via de sanció administrativa no acaba d'ajustar-se a les dinàmiques de seguiment dels centres educatius i els diferents agents que intervenen. L'actuació judicial no respon a les necessitats de la comissió per la seva lentitud i per la inacció legal quan la desatenció familiar es basa en la manca d'atenció al dret a l'escolarització. En aquest sentit, la comissió es troba amb limitacions davant d'aquells casos d'absentisme crònic, els quals no s'ha pogut revertir la situació, i per tant, tal i com estableix el protocol d'absentisme, s'avalua derivar-los a la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) o a la Fiscalia. Els casos que arriben a aquests dos estaments no tenen recorregut donat que es considera, que en la majoria de casos, no hi ha situacions de risc o desemparament que cal pal·liar amb les mesures necessàries d'intervenció pública per tal de garantir que aquestes situacions no es tradueixin en perjudicis irreparables per a l'infant o l'adolescent.
- L'ús del protocol d'absentisme és una eina que s'evidencia com a efectiva per seguir el circuit d'intervenció en els casos d'absentisme que arriben a la comissió. Es posa de manifest la necessitat que els centres educatius entrin a través del registre electrònic municipal els casos d'absentisme que detectin per tal que la comissió pugui plantejar actuacions d'intervenció per part de la figura de l'agent tutor.
- L'educació a casa és una pràctica que opten algunes poques famílies. Són opcions no legalitzades a nivell educatiu, però tampoc estan prohibides explícitament, on les famílies són l'agent responsable de l'educació de les seves criatures. La falta de regulació i la xarxa legal que tenen les famílies que opten per aquest tipus de pràctiques implica una dificultat d'abordatge d'aquest tipus de casuístiques.
- Més enllà de l'abordatge de l'absentisme, aquest curs, la comissió ha sigut un espai de detecció i intervenció de casos de desescolarització en les fases de transició de primària a secundària. Un espai de coordinació entre els agents socioeducatius ha permès actuar en aquest tipus de pràctiques de no escolarització.
- Les conductes absentistes que s'aborden des de la comissió s'incrementen amb l'edat, amb una major incidència en l'etapa de secundària que de primària.
- Tot i que l'absentisme escolar no sempre es tradueix en abandonament prematur dels estudis, si que una gran part del jovent que no gradua al final de l'etapa obligatòria, han tingut trajectòries absentistes al llarg de la seva escolarització. En aquest sentit, s'evidencia la necessitat d'intervenir en aquestes trajectòries des d'una perspectiva global que contempli la dimensió acadèmica, educativa i social a través de la facilitació de recursos de diversificació en les etapes d'escolarització obligatòria, acompanyament i continuïtat formativa (PFI-PTT, PFI-PIP, proves d'accés, Joves en Acció, formació de persones adultes...). L'abandonament educatiu s'assumeix com una problemàtica pública que, no només té repercussions des del punt de vista educatiu, sinó que també se'n deriven a nivell econòmic a través de les dificultats d'accés al món laboral sense l'acreditació de la titulació d'educació secundària obligatòria.